

Wat willen wij?

MANIFEST

De cultuurindustrie reduceert haar publiek tot zuigelingen.

Frank Vande Veire pleit ervoor dat cultuurproducenten hun keuzes verantwoorden voor zichzelf,
uit respect voor het publiek.

De moed om zich aan het onbekende te wagen

Het is altijd vernederend als het lijkt alsof een ander van je weet wat jij wil en het je nog kan geven ook. Alleen een zuigeling laat zich zonder problemen door een ander bevredigen. De moeder weet wat hij wil: voedsel, warmte, aandacht. Alhoewel: reeds de zuigeling neemt niet alles voor goed. En hoe meer de zuigeling een kleuter wordt, hoe meer hij zich laat kennen als een *persoon*, namelijk als een wezen dat in staat is iets te *weigeren*, niet omdat het hem duidelijk is wat hij dan wél wil, maar omdat hij zich wil bewijzen als iemand die zich niet laat bevredigen door wat de ander hem geeft.

De cultuurindustrie heeft evenwel de neiging de mensen te reduceren tot zuigelingen van de meest primitieve soort. Hoe vaak hoort men degene die cultuur produceert en programmeert niet zeggen dat hij 'de mensen geeft wat ze willen', waarmee hij suggereert dat hij *weet* wat ze willen. Natuurlijk kan dat eigenlijk niet, want mensen zijn mensen omdat ze niet weten wat ze willen en hetzelfde geldt voor de cultuurproducent. Maar dit verhindert deze laatste niet de fictie te creëren van een publiek waarvan hij weet wat het wil. En daarbij stuit hij op weinig tegenstand. Vluchtend voor de onzekerheid over wat het zelf wil, geeft het publiek zich maar al te graag over in de handen van een ander die weet wat het wil en het ook opdiend.

Men kan het publiek hierin nog oprecht noemen: het kiest voor *zichzelf* uit wat wordt geprogrammeerd en probeert er zich niet tegelijkertijd uit te praten. De cultuurproducent van zijn kant neigt tot lafheid. In de plaats van uit zijn geprivilegieerde verhouding met de kunstscène voor zichzelf uit te zoeken wat hij het beste vindt, verschuilt hij zich ach-

ter Jan Publiek die hij zijn gading wil geven. Bang voor de lichte duizeling die hem zou bevangen indien hij zou moeten nadenken over wat hij zelf wil, doet hij slechts wat de ander, de zuigeling, wil. Daarom zijn zoveel tentoonstellingsmakers, televisiemakers, radiomakers, tijdschriftredacteurs, uitgevers, enz. zo glibberig als men ze aanspreekt op wat ze aanbieden: zij beweren enkel te brengen wat 'men' wil, en wie kan daar iets op tegen hebben, wie heeft de pretentie iets tegen dit 'men' te hebben?

Cultuurproducenten zijn vaak mysterieuze wezens. Want wat krijgt men steeds weer te horen als men vraagt wat zij zelf echt willen, wat ze zouden doen indien dat logge 'men' er niet was? – 'Ikzelf? Eh, daar heb ik geen tijd voor, dat ligt nogal ingewikkeld, uiteindelijk is kunst toch communicatie, en wat zou kunst zijn indien er geen volk voor was? Hebben we wel het recht om onze smaak op te dringen? Zijn alle smaken niet evenwaardig, zoals de mensen zelf?' Kortom, wie doorvraagt, loopt vast in het slibsel van het 'men'. Niet weinig cultuurproducenten blijken wezens zonder diepte die vergeten zijn waar het voor hen zelf om ging. Hun grote zorg is de indruk die het gepresenteerde op Jan Publiek maakt. Hun grote zorg is dat er 'communicatie' is.

Hoe onbaatzuchtig zijn ze niet! Niet alleen voor 'het publiek' verbergen zij deemoedig hun eigen smaak, maar zelfs voor *zichzelf*. Maar deze cultuurproducenten, voor wie alleen al de idee van een eigen smaak te hebben een obscene gedachte is geworden, hebben niettemin een duidelijke keuze gemaakt. Hun ontroerend offer kan niet verhelen dat zij al lang hebben gekozen voor een welbepaald soort kunst, een soort kunst dat duidelijke, liefst positieve boodschappen brengt, sterke effecten en